مثال هدایت و دانشی که الله مرا با آن مبعوث گردانیده، مانند بارانی است که بر زمین می بارد؛ زمینی که حاصلخیز باشد، آب باران را در خود جذب می کند و در نتیجه در آن علف و گیاهان فراوانی می روید. و زمینی که سخت است، آب را بر روی خود نگه می دارد و الله مردم را از این آب بهره مند می سازد و از این آب می نوشند و با آن کشاورزی و آبیاری می کنند.

از ابوموسی رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «إنَّ مَثَلَ مَا بَعَثَنِي اللهُ بِهِ مِنَ الهُدَى والعِلْمَ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَصَابَ أَرْضًا فكانتْ مِنها طَائِفَةٌ طَيِّبَةٌ، قَبِلَتْ الماءَ فَأَنْبَتَتِ الكَلَأَ والعُشْبَ الكَثِيرَ، وكَان مِنها أَجَادِبُ أَمْسَكَتِ الماءَ فَنَفَعَ اللهُ بها النَّاسَ، فَشَرِبُوا مِنْهَا وسَقَوا وَزَرَعُوا، وأَصَابَ طَائِفَةً مِنها أُخْرَى إنَّما هِي قِيعَانٌ لا تُمْسِكُ مَاءً ولا تُنْبِتُ كَلَأً، فذلك مَثَلُ مَنْ فَقُهَ في دِينِ اللهِ وَنَفَعَهُ بِما بَعَثَنِي اللهُ بِهِ فَعَلِمَ وعَلَّمَ، ومَثَلُ مَنْ لم يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا ولم يَقْبَلْ هُدَى اللهِ الذي أُرْسِلْتُ بِهِ»: «مثال هدایت و دانشی که الله مرا با آن مبعوث گردانیده، مانند بارانی است که بر زمین می بارد؛ زمینی که حاصلخیز باشد، آب باران را در خود جذب می کند و در نتیجه در آن علف و گیاهان فراوانی می روید. و زمینی که سخت است، آب را بر روی خود نگه می دارد و الله مردم را از این آب بهره مند می سازد و از این آب می نوشند و با آن کشاورزی و آبیاری می کنند. اما شوره زار و زمین خشک، بارانی را که در آن می بارد، در خود نگه نمی دارد و هیچ گیاهی به بار نمی آورد. زمین حاصلخیز، مثال کسی است که از دانش و بینش دینی برخوردار می شود و الله او را از هدایت و دانشی که مرا با آن برانگیخته، بهره مند می سازد؛ لذا خود می آموزد و به دیگران نیز آموزش می دهد. اما زمین شوره زار، مثال کسی است که به احکام و علوم دینی توجهی نمی کند و رهنمودهایی را که از سوی الله آورده ام نمی پذیرد».

[صحیح است] [متفق علیه]

رسول الله صلی الله علیه وسلم می فرماید: «مَثَلَ مَا بَعَثَنِي اللهُ بِهِ مِنَ الهُدَى والعِلْمَ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَصَابَ أَرْضًا»؛ و کسی که از این علم و هدایت بهره می برد به بارانی تشبیه می کند که بر زمین می بارد؛ و زمین سه نوع می باشد: زمینی که خوب است و این آب را پذیرا می باشد؛ و در قبال آن گیاهان زیادی می رویاند و کشت فراوانی از آن به دست می آید و مردم از محصولات آن بهره مند شده و استفاده می کنند. و زمینی است که چیزی از آن نمی روید اما آب را در خود نگه می دارد و به این ترتیب مردم از آن می نوشند و کشاورزی و آبیاری می کنند. و زمینی است که آبی در خود نگه نمی دارد و چیزی نمی رویاند. مردم نسبت به علم و هدایتی که رسول الله صلی الله علیه وسلم با آن مبعوث شده، چنین وضعی دارند؛ برخی از آنها بینش و دانش دینی کسب می کنند و می آموزند و آموزش می دهند؛ و هم خودشان و هم مردم از علم آنها بهره مند شده و استفاده می کنند. دسته ی دوم کسانی هستند که هدایت را با خود دارند و حاملان آن می باشند اما دانش و بینش آنها در این هدایت همچون دسته ی اول نیست؛ و اینان راویان علم و حدیث هستند. دسته ی سوم کسانی هستند که به علم و هدایتی که رسول الله صلی الله علیه وسلم پیام آور آن بوده، توجهی ندارند؛ و از آن رو گردانده و اهمیتی نمی دهند؛ این دسته نه خود از علم و هدایت نبوی سودی می برند و نه دیگران از ایشان بهره ای.